

KÉPEK ÉS KERÁMIÁK

DUDÁS ANTAL ÉS IVAN JANDRIĆ TARTALARÓL

Ötletesen összeállított és jól összehangolt, érdekesen ható, igen szép kiállítást tekinthettünk meg október 20-tól 30-ig Szabadkán a Képzőművészeti Találkozó szalonjában: két különböző művészeti ág képviselőjének, Dudás Antal festőművésznek és Ivan Jandrić keramikusnak a közös tárlatát. Dudás Antal gazdag és tartalmas kiállított anyagának a szerény *Képek* címet adta, míg Ivan Jandrić munkáit a költői hangzású, sokat sejtető *Csodálatos növények kertje* cím alatt állította ki.

Dudás Antal ikonszerű, a letűnő falusi élet motívumait megelevenítő képeire a rendkívül pontos kidolgozás, már-már technikai precizitás jellemző. Ennek az aprólékos, nagy gonddal és az ábrázolt dolgok anyagának sajátosságait is tükröző alaposan végzett művészi munkának az eredménye, hogy a látogató szinte már nem is ecsettel festett formákat, hanem valódi tárgyakat vél látni: díszesre faragott ékeket, vesszőből font kosarakat, tarka rongyokból varra pokrócokat, viharvert ablakkereteket és öreg ajtókat, cifra kerítéseket, az idő vasfogának elszántan ellenálló ósdi bútordarabokat, mutatója vesztett régmódi faliórát, amely a művész által rögzített pillanatot jelképezi, és ódon szobákat, talán mindenekelőtt leginkább ezeket a szobákat, amelyek egymásba nyílnak, ablakokkal a szabadba tekintenek, vagy amelyekbe a nyitott ajtón keresztül kívülről tekintünk. Egyik ilyen, igen hatásos képének, amely a XVII. századbéli németalföldi mestereknek az egymást keretező terekkel játszó virtuóz technikáját idézi, *Falusi otthon* a címe. S ez a cím annyira találó, hogy Dudás Antal egész kiállításának címe lehetne. Mert képei nemcsak a falu, hanem az otthon légkörét is árasztják, az otthon melegének, védettségének, nyugalmanak és meghittségének hangulatát. Ebből fakad az a nagy szeretet, amellyel a művész valamikori gyermekkori otthonának tárgyait, alakjait, egész előregedett környező világát a tovatűnő időből az örökifjú és örökkévaló művészetbe menti. A művészet, az élet örökkévalóságát érzékelteti a majd minden képen jelenlevő — a házakat, kapukat, fákat és kerítéseket körülölelő, vagy az ablakokon és nyitott ajtókon keresztül látható — rezgő levegőjű, mindig világoskék, mindig felhőtlen végtelen égbolt. S ugyanezt a hatást éri el a hasonló módon megfestett víz is Dudás Antal egyik legújabb képén, a tárlat egyik legszebb és legjelentősebb darabján, amely az újjászületett Palicsot ábrázolja, a nagyvendéglő teraszáról, a faragott oszlopok közül nézve. A nagyméretű olajfestmény címe sokatmondóan tömör: *Palics*.

Ivan Jandrić *Csodálatos növényeinek kertjében* a növényi lét döntő fontosságú mozzanatainak a megörökítése a csodálatos. A növények megszokott művészi ábrázolásával ellentétben nem üde virágokat és friss gyümölcsöket mintáz. Kerámiáinak központi tárgya a fonyadó, haldokló növény, amely feltárja belsejét, láthatóvá teszi magvait, az új élet forrásait. S ezért diszkrét fényű mázas kerámiáinak színei sem élénkek: nem a viruló életet, hanem a már elvirágozott növény felületein az elerőtlenedett, őszi napsugarak visszfényt tükrözik. S még az

a néhány darab is, amely fiatal termést ábrázol, az is fátyolosan tompított színű. *A piros termés ifjúsága* a címe az egyik ilyen kerámiának. Ez a piros azonban közel sem az a nyílt, megszokott, meleg szín. Jandrić pirosa titokzatos, elmélyült, hűvös mályvaszín. S ezt a sejtelmes színárnyalatot alkalmazza minden olyan kompozícióján, ahol a növény fiatalságáról, virágzásáról van szó. A virágzás már magában hordozza a vég, a halál jelenlétét. A halálból azonban új élet fakad. *A halál az élet kezdete* mondja Jandrić egyik munkájának a címe. S ez a körforgás örökös, s ebben az állandó metamorfózisban van a növény ereje, amelyet Jandrić egyetlen erőteljes színe, egy élénk zöld jelképez. Ezt az életfilozófiai tartalmat tolmácsolja a művészi kerámia eszközeivel és lehetőségeinek keretén belül Jandrić kompozícióinak sorozata, amit az egyes darabok címei is elárulnak: *A termés átalakulása*, *Születés a halálban*, *A születés ereje*, *Az örökkévalóságba kivirágzó növény ereje* stb. Ugyanezek a címek művészetének még egy jellemző sajátosságáról is tanúskodnak: Ivan Jandrić nem egy meghatározott pillanatot örökít meg, hanem valamilyen folyamatban levő történést sejtet, vagy pedig a növény egy jellemző tulajdonságát érzékelteti. Mindezek alapján leszögezhetjük, hogy alkotásait elmélyült filozófiai mondanivaló és sajátosan eredeti kifejezőmód jellemzi.

Ady Endre: Sötét vizek partján